

ประเพณีการบวชนาคสวมชฎา อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

การบวชนาคสวมชฎาเป็นประเพณีที่พบได้ในหลายภูมิภาคของประเทศไทย เช่น ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง ซึ่งแต่ละภาคจะมีการประดิษฐ์ชฎาสำหรับสวมศีรษะที่มีรายละเอียด ความงดงาม ที่แตกต่างกันไป ตามฝีมือเชิงช่าง กับศิลปะความเชื่อ ของแต่ละท้องถิ่น

จังหวัดลพบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทยที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งประเพณีบวชนาคสวมชฎา ประกอบกับการสวมแว่นตาดำ อันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเบ็ง อำเภอสระโบสถ์ ซึ่งมีคติความเชื่อว่าชฎาเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสถานะความเป็นผู้ครองเรือน รุ่งเรืองด้วยศถาบรรดาศักดิ์ บริวาร ทรัพย์สินเงินทอง โดยชฎานั้นประดิษฐ์ขึ้นจากดอกไม้ไผ่สานเป็นลอมขนาดพอดีกับศีรษะของผู้สวมใส่ มียอดแหลม ปิดทับและประดับด้วยกระดาดอังกฤษสีทอง หรือสีลันฉูดฉาดต่าง ๆ ด้านข้างบริเวณจอนหู ทำเป็นรูปพญานาคทั้งด้านซ้ายและขวา ด้านหน้าและด้านหลังประดับด้วยกระดาดอังกฤษรูปดาว หรือรูปดอกไม้ ยอดประดับด้วยดอกไม้ที่ประดิษฐ์จากการด่าว่าหรือกระดาดย่น หลายชั้น บางแห่งที่มีฝีมือความรู้แขนงอื่นอาจจะมีการประดับประดาที่ประณีตขึ้น เช่น มีการประดับด้วยกระจก

การสวมชฎา ประกอบกับการสวมแว่นตาดำในประเพณีบวชนาคของชาวอำเภอสระโบสถ์ จะสวมตั้งแต่ตอนแห่หน้าออกจากบ้านเพื่อเดินทางไปกราบผู้เฒ่าผู้แก่ที่อายุมากไม่สามารถออกมาร่วมงานบวชได้ ไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน แห่เข้ามาสู่วัดเพื่อสักการะพระพุทธรูปสำคัญและเวียนรอบอุโบสถ จำนวน ๓ รอบ เพื่อเข้าสู่พิธีบรรพชาอุปสมบท เมื่อครบแล้วจะหยุดลงที่หน้าอุโบสถเพื่อถอดชฎา และแว่นตาดำ เพื่อวันทาเสมา ก่อนเข้าไปในอุโบสถเพื่อประกอบพิธีกรรมตามหลักทางพระพุทธศาสนาต่อไป ชฎาและแว่นตาดำได้ทำหน้าที่ตั้งแต่เริ่มแห่หน้าออกจากบ้าน และยุติลงก่อนเข้าอุโบสถ เป็นการสื่อถึงสัญลักษณ์ของการสละสถานะความเป็นผู้ครองเรือน ที่รุ่งเรืองด้วยศถาบรรดาศักดิ์ บริวาร ทรัพย์สินเงินทอง ก่อนที่จะบรรพชาและอุปสมบทเป็นพระภิกษุ การถอดแว่นตาดำนั้นก็เสมือนกับการพบทางสว่าง เป็นการส่งเสริมคติที่ให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนาอีกด้วย

